

Maranathakerk Den Haag 28 april 2024 5^e zondag van Pasen. Johannes 15:1-8

Gemeente van Jezus Christus,

wat kunnen we leren van een plant in het voorjaar? Zo'n plant gaat op z'n tenen staan, strekt zich uit, het is een en al verticaliteit, alles wil omhoog, naar licht en lucht. Je kunt hem bijna zien groeien, zo snel gaat het. De laagblijvers, de bodembedekkers doen het ook, maar dan horizontaal, naar alle kanten schieten hun uitlopers over de grond.

Wat kunnen we leren van een plant in het voorjaar? Misschien legt zo'n plant ons uit wat met het bidden bedoeld is waar Jezus van spreekt. Zonder enige vorm van gene strekt zo'n plant zich uit naar alles wat hij nodig heeft voor z'n bloei, en vrucht. Vaak denk ik: zo'n plant heeft meer verstand dan ik, dan wij.

In het plaatje, waarmee Jezus ons bidden leert, is de plant een wijnstok met ranken. Jezus zegt 'Ik ben de ware wijnstok'. Wel spannend, want met 'waarheid' gaat het meestal mis in de handen van mensen. Maar het 'ware' van deze wijnstok ligt in de handen van wie Jezus zijn Vader noemt, niet in die van ons.

En waarom zouden we het woord 'waar' vertalen met de 'enige echte ware'.

In de grondtekst is de eerste betekenis: betrouwbaar, integer, waarachtig, kernachtig. Een woord dat staat voor waar het om gaat.

Jezus zegt: Ik ben de ware wijnstok, mijn vader is de wijnboer. Niet een eigenaar met een boel geld en een mooi pak aan, maar de wijnbóer. Jezus tekent zijn vader als een noeste werker, een knoestige boer die eigenhandig snoeit. De boer die weet wat hij doet. Voor een leek ziet een boom, of een wijnstok, er niet uit als hij net gesnoeid is. Als je er geen verstand van hebt denk je: dat wordt nooit meer wat. Maar de boer ziet het resultaat al voor zich, de boer ziet de vrucht al nog voor die er is. Deze wijnboer is visionair, hij ziet het bestaan en de wording van de dingen al lang voor wij ze zien.

Maar een wijnstok is geen paradijsboom. Er groeien geen wijnstokken in het paradijs. Deze vrucht komt niet vanzelf. Een wijnstok kan niet zonder onderhoud. De wijnboer moet er voor zwoegen, hij moet eraan snoeien. De grondtekst laat dat woord drie keer achter elkaar klinken. Er worden ranken weggesnoeid, andere teruggesnoeid, en dat woordje 'rein' klinkt als 'gesnoeid, opgeschoond'. Samen vormen die drie een

klankversje: áirei, katháirei, katharói. Wat eruit springt is het werken van de Vader, die niet bang is om de snoeischaar te hanteren.

Nu kunnen we doorvragen naar het lot van de ranken die worden weggesnoeid, verdorren, op de hoop gaan, de brand erin. Maar dan missen we de lijn van de beeldspraak, die over vrucht dragen gaat.

Voor de ervaring van verdorring hoef je ook niet eens naar de brandhoop te zoeken.

Mensen van nu, zelfs als het voor het oog goed gaat, kennen de ervaring van verdorring 'is dit het nu', kennen leegte, en verlangen naar zinvolheid, vervulling.

In het verdorren van die niet vrucht dragende ranken, horen we de verwoestijning van onze wereld, de vruchteloosheid van ons alsmaar meer willen.

We zouden de wijnstok volledig uitputten, ware het niet dat de Vader, de wijnboer, waakt en werkt en snoeit. We horen het vertrouwen van Jezus in de werkzaamheid van zijn Vader.

Jezus zegt: ik ben de wijnstok, mijn vader is de wijnboer, en jullie zijn de ranken. Het voedsel dat deze wijnstok geeft zijn de woorden die Jezus heeft gesproken als zoon van de Vader. In dit zoonschap is hij onze leraar. Hij leert ons God te zien als de werkende, overvloedige, vrijgevege. Zien wie de Vader is, is les 1 om te leren bidden. Nu zeggen wij vaak: bidden is niet je verlanglijstje indienen. Ik zou bijna zeggen: deden we dat maar wel.

En we zeggen ook: bidden is niet lui achteroverhangen. Je moet er zelf ook wel wat voor doen. Maar als we alleen mogen bidden voor dingen waar we zelf wat voor kunnen doen zijn we heel gauw uitgepraat. Het klopt ook niet met wat het plaatje van de wijnstok en de ranken laat zien. 'Zonder mij' zegt deze wijnstok, 'kunnen jullie niets doen'. 'Niets' moeten we dan wel verstaan in de zin van het Johannes evangelie, niets is 'wat niet in Jezus is'. Want we kunnen wél van alles doen, en dat doen we dan ook als mensen, maar er is een radicaal kwalitatief verschil, tussen zomaar 'alles' en 'wat in Jezus is'.

Maar hoe werkt dat. Bidt wat jullie maar willen klink als een ongerijmdheid, en ook onverantwoord. In verhalen loopt het meestal uit op een drama 'Vraag wat je wilt en ik zal het je geven, zegt een iets te warm geworden koning tegen het meisje Salome en het kost Johannes de Doper zijn hoofd.

Vraag wat jullie maar willen, en het zal gebeuren. Ongerijmd, maar vooral doet het pijn, want er gebeurt zoveel dat we niet willen.

Bidden wat je maar wilt. Maar als het anders gaat dan je vraagt. Dan verdroogt je geloof. Wat is dan vrucht dragen.

We komen het vaak tegen in alle vier de Evangelieverhalen, wat maakt het zo belangrijk? Voor Jezus moet het een heel sterk beeld geweest zijn. Iets wat Hem zelf veel heeft gezegd en wat Hij ook ons wil zeggen. Een voorbeeld vinden we in het Marcusevangelie, in die feitelijk onredelijke, niet proportionele woede van Jezus over een vijgeboom die geen vrucht draagt. Die arme boom schiet er acuut van in de verdorring. En om de vreemdheid van die woede te onderstrepen staat er bij 'en het was niet eens de tijd voor een vijgeboom om vrucht te dragen'

Wat is dat toch met dat vrucht dragen, wat maakt het zo'n ding? Vrucht dragen blijkt in de lezing hetzelfde te zijn als bidden, bidden is openstaan voor wat gegeven wil zijn, met je uitstrekken naar licht en lucht en water. Zoals planten zich oprichten in het voorjaar.

Wat dat oplevert, wat in het geding is, waarom het zo ontzaglijk belangrijk is, horen we in het laatste vers van de lezing: ons bidden, ons vrucht dragen, ons openstaan voor wat gegeven wil zijn draagt mee aan het zichtbaar worden van wie de Vader is. Jezus, de Zoon, wil dat wij de Vader zien. Het oude woord daarvoor is verheerlijking. De verschijning van wie Hij is.

Bidden zal zich ontfouwen in het leerling van Jezus zijn. Bidden moeten we leren.

Gaandeweg zet het je hart en je denken open voor wat gegeven wil zijn, gaandeweg ontvang je beweeglijkheid in je denken, een open geest voor je hart en voor je doen.

Bidden is inderdaad niet zomaar een verlanglijstje. Het is je leren voegen in het 'in Jezus zijn', 'in zijn woorden' zoals Hij zelf zich heeft gevoegd in het 'in de Vader zijn'.

Hoe vaak heeft Hij die relatie niet benoemd. En hoe zeer heeft Hij zelf niet ook die weg van het bidden moeten vinden.

Het meest schrijnend is de weergave van zijn bidden op het laatst vlak voor zijn dood. Alle vier de evangeliën noemen het: 'Vader, laat dit uur aan mij voorbijgaan.

Vader, verlos me, neem deze beker van me weg'. Maar het werd anders.

Jezus zelf heeft als een leerling geleerd om te bidden. Ook Hij zelf is gesnoeid, tot op de kern. De ware wijnstok

We begonnen bij een plant in het voorjaar. Wat kunnen we leren? Bidden is je uitstrekken, vallen, opstaan, je pijn benoemen, ontzettend veel niet begrijpen, en gaandeweg groeien in de afstemming op wat wil zijn. In de beeldspraak van de wijnstok en de ranken is dat 'in Jezus blijven', in zijn woorden, zijn leerling zijn, zodat zijn woorden je steeds meer eigen worden. En dat gaat zich uiten in onze gebedsgroei. In ons openstaan voor wat gegeven wil zijn, ook al zien wij het niet voor ons. In het zichtbaar worden van wat de Vader geeft.

Het verlanglijstje is inderdaad niet willekeurig. Het is ingebed in de diepe verbintenis tussen de ranken en de wijnstok. Maar in die relatie mag een wijnrank in het voorjaar voluit gaan, in geloof dat er meer overvloed is dan waar wij meestal een beroep op doen.

Maar als we leerling willen zijn, bidden willen leren, komen we onherroepelijk uit bij het verdriet in ons leven, bij de pijn, het verlies. Er is zoveel wat we niet willen en toch gebeurt, zoveel dat we zo graag willen en het gebeurt niet. Soms trekken we krom van verdriet, krompen we in elkaar, van wat zo'n pijn doet. In verdriet wil je niet rechtop zoals die plant. Je wilt in elkaar duiken, je niet uitstrekken. Laat me verkommeren, wek geen hoop, hoop die alleen maar pijn doet.

De wijnstok staat niet in het paradijs. De wijnboer snoeit om hem tot rijke vrucht te brengen. Wie bidt waagt zijn geloofshuid. Want het gaat niet altijd zoals je wilt. Wie bidt gaat snoeiwerk ervaren.

Wie bidt wordt leerling van een leraar die zelf gesnoeid werd tot op de kern.

Vader, laat deze beker aan mij voorbijgaan. Verlos me uit dit uur.

Het werd anders.

Het werd Pasen.

Amen

Maranathakerk Den Haag, Erika van Gernerden